

INFO-SCOOP

VAN DE REDACTIE

Elnt P.W.T.S. Menting

Nu Cyprus in het middelpunt van de belangstelling staat heeft de redactie van de Info-Scoop gemeend een artikel over Cyprus te moeten opnemen in de Info-Scoop. Op verzoek van de redactie wordt dit artikel, geschreven door de aooi J.A.P. Schuil, in twee delen uitgegeven. In deel 1 wordt aangegeven welke historische feiten geleid hebben tot de huidige situatie en totstandkoming van de Green Line.

In deel 2 zal nader worden ingegaan op de verkiezingszege van Klerides en de mogelijke gevolgen van de op 31 maart te houden onderhandelingen over het toetreden van Cyprus tot de EU.

In het voormalige Joegoslavië zijn de kaarten nog lang niet geschud.

In een Info-Special beschrijft kap B. van Elk de belangrijkheid van de TOSAVINA-corridor. Hierbij speelt de stad BRCKO een belangrijke rol.

De B-Servische, de Moslims en de B-Kroaten hebben allen zo hun eigen visie waarom BRCKO en de POSAVINA-corridor aan hen toegewezen dient te worden. Terwijl de beslissing over de toekomst van BRCKO door de arbitragecommissie zonder twijfel gebaseerd zal zijn op principes van "relevant, wettelijk en billijk" zien we, dat er vanuit diverse zijden, flinke politieke druk op de arbitragecommissie wordt uitgeoefend om hun standpunt te bepalen. Zeker is dat de invloed vanuit de internationale gemeenschap van invloed zal zijn op de uitkomst van de arbitrage.

Na ongeveer een jaar te zijn weggeweest in verband met zijn uitzending, heeft de elnt D. van Amerom zijn werkzaamheden bij 101 MIpel weer hervat.

Met het schrijven van het artikel "NL-NIC, INFORMATIE SCHAKEL IN BOSNIE" onderschrijft hij de noodzaak van de NIC's (National Information Cell) in Bosnië. Tijdens zijn uitzending is de elnt D. van Amerom werkzaam geweest in de NL-NIC.

Het artikel "GAAT DIT JAAR IN DE MAGHREB DE ZON OP?" beschrijft de problematiek rondom de Westelijke Sahara, de kaarsrechte grenzen en te houden referendum campagnes op 16 november 1998.

Verwacht wordt dat Marokko het referendum gaat winnen. Misschien is er dan weer een brandhaard geblust in de wereld.

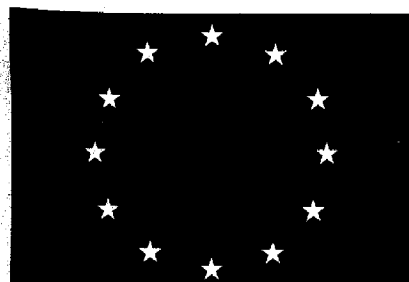
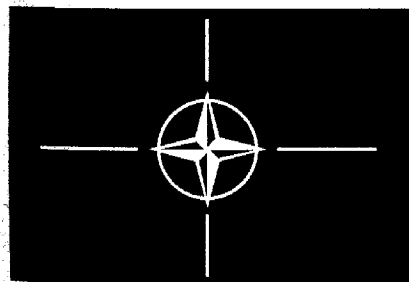
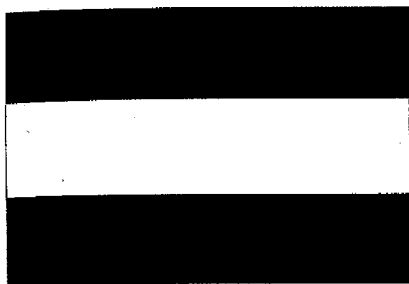
Tot slot in het kort de laatste stand van zaken met betrekking tot de serie artikelen die zijn verschenen over Luchtdreiging.

Door herverdeling van personeel binnen 3 MIgp -vacatures en uitzendingen- en de ontwikkelingen in de hiervoor omschreven mandaat gebieden is het niet meer mogelijk verdere aandacht aan Luchtdreiging te besteden.

Meer informatie hierover kunt u lezen in het artikel van kap B. van Elk: "LUCHTDREIGING DE LAATSTE STAND VAN ZAKEN".

Zoals aangegeven in de colofon is de Info-Scoop volledig samengesteld uit open bronnen. Indien er uwerzijds op- of aanmerkingen zijn over de inhoud van deze publicaties, wordt u verzocht contact op

te nemen met één van de redactieleden van de Info-Scoop (zie colofon).

COLOFON

INFO-SCOOP is een maandelijkse uitgave van 101 Mipel
 Adres: Simon Stevinkazerne, MPC
 41 A, Postbus 9012, 6710 HC Ede
 Telefoon: 0318-683050/3073/3023
 Redactie: Maj H.J. Jacobs, Elnt
 P.W.T.S. Menting.

INFO-SCOOP wordt verzonden aan die instanties welke functioneel belang hebben bij actuele informatie.

De inhoud van de INFO-SCOOP is volledig samengesteld uit open bronnen. Overname uit deze publicatie is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

INHOUDSOPGAVE

CYPRUS EEN SMEULENDE VULKAAN 2	
CYPRUS	2
COLOFON	2
DE HISTORIE	3
BRITSE PERIODE 1914-1925	3
CYPRUS EEN BRITSE KROON	4
KOLONIE 1925-1960	4
REPUBLIEK CYPRUS 1960-HEDEN 5	
VN VREDESMACHT	6
LUCHTDREIGING DE LAATSTE	7
STAND VAN ZAKEN	7
BRCKO DE SLEUTEL VAN DE	8
POSAVINA-CORRIDOR	8
DE BEVOLKING VAN BRCKO	9
TIJDENS DE OORLOG	9
NI-NIC, INFORMATIESCHAKEL IN	13
BOSNIE	13
GAAT DIT JAAR IN DE MAGHREB	15
"DE ZON OP?"	15
HET CONFLICT	15
GROOT-MAROKO	15
HET VERZET	16
HET VREDESPLAN	17

CYPRUS EEN SMEULENDE VULKAAN

Aooi J.A.P. Schuijl

CYPRUS

Klerides (78) herkozen

Met een krappe meerderheid heeft de zittende president Glafkos Klerides, alsnog de slag om het presidentschap van Grieks-Cyprus gewonnen. De 78 jarige conservatieve Grieks-Cypriotische leider bleef zijn rivaal Iakovou met 50,8% van de stemmen nipt voor.

Er was een tweede Stembusronde noodzakelijk omdat in de eerste ronde géén der kandidaten erin was geslaagd een meerderheid te verkrijgen.

In twee delen zal nader worden ingegaan hoe het tot de huidige gespannen situatie is gekomen en welke gevolgen deze uitslag mogelijk heeft op de politieke ontwikkelingen op Cyprus. In deze aflevering vindt u de belangrijkste historische feiten over Cyprus tot aan het ontstaan van de "Green Line".

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van de navolgende open bronnen: De Gelderlander, Elsevier, het Algemeen Dagblad, de NRC, Jane's, de Vliegende Hollander, de Volkskrant, Frankfurter Allgemeine Zeitung, The World Defence Almanac en de Insight Guides Cyprus.

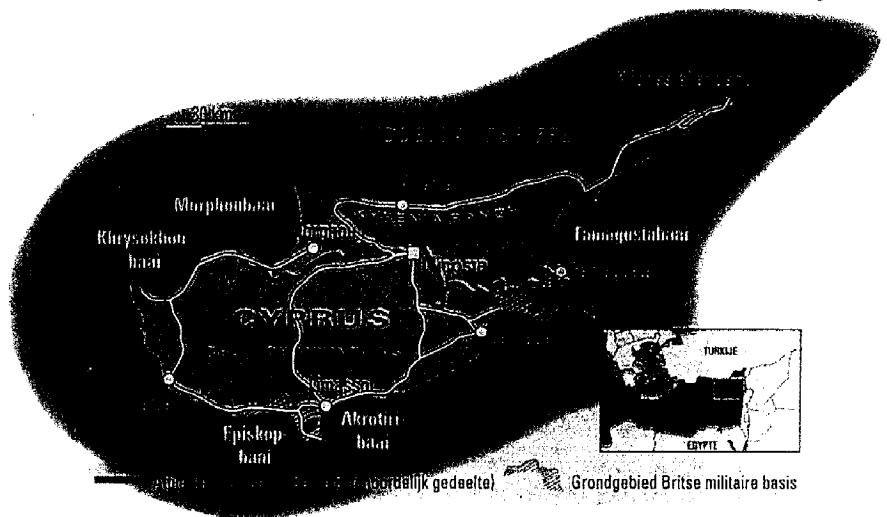
Het eiland Cyprus is ruim twee keer zo groot als Nederland en gesitueerd in het oostelijk deel van de Middellandse Zee, op ± 70 km ten zuiden van Turkije en 800 km van Griekenland. Het eiland is ± 225 km lang en 95 km breed en heeft als hoofdstad Nicosia.

Cyprus is verdeeld in een Grieks-Cypriotisch deel (59%), een Turks-Cypriotisch deel (37%) en een VN-bufferzone (4%).

Op het Grieks-Cypriotisch deel heeft Groot-Brittannië twee soevereine militaire bases: AKROTIRI en DHEKELIA.

BEVOLKING

Er zijn aanwijzingen voor een neolithische cultuur sinds het 6de millennium voor Christus, maar zijn werkelijke intrede in de geschiedenis deed het eiland pas omstreeks 1600 voor Christus, toen het eiland, welke een rijke voorraad koper heeft (Grieks: Kuprus), een levendige handel voerde. Het eiland werd door Myceense kooplieden ontdekt (1400 v Christus) en hoewel het later door de Hettieten tot hun rijk werd gerekend, kreeg het toch van oorsprong een Grieks karakter mee. De Myceense

De Gelderlander, 7 oktober 1995

kolonisten brachten ook een variant van hun schrift mee.

De Cypriotische bevolking is van oorsprong Grieks. De eerste Grieks-Cyprioten zijn in 1190 voor Chr. vanuit Griekenland naar Cyprus geëmi-greerd. De eerste Turks-Cyprioten verschenen tijdens de overheersing van de Osmanen.

In 1960 werd tijdens een officiële volkstelling de volgende samenstelling bekend:

- 77% Grieks-Cypriotisch;
- 18% Turks-Cypriotisch;
- 5% Overigen (Maronieten en Armeniërs).

Na 1990 kreeg men een ander beeld. Volgens Grieks-Cypriotische bronnen hebben tienduizenden Turken vanaf het vasteland, zich in Noord-Cyprus gevestigd met de belofte aldaar een nieuw bestaan te mogen opzetten. Geschatte aantallen tussen de 40 en de 50.000. De verhoudingen zijn nu als volgt:

71% Grieks-Cypriotisch en 28% Turks-Cypriotisch.

De bevolkingsdichtheid bedraagt in het noorden circa 48 inwoners per vierkante kilometer, in het zuiden ligt dat in de buurt van de 90. Zowel in het noorden als in het zuiden kampt men met de trek naar de steden, waar inmiddels de helft van de bevolking woont. Voor het platteland brengt deze verschuiving problemen zoals vergrijzing en ontvolking.

De belangrijkste religies zijn Grieks-orthodox (78%) en Islam (18%). De voertalen zijn Grieks, Turks en in mindere mate Engels.

Verder zijn er nog de vele Turkse immigranten, afkomstig uit vaak armoedige landbouwgebieden.

DE HISTORIE

OSMAANSE OVERHEERSING 1571-1878

De strategische ligging van Cyprus verschaft een verklaring voor de kolonisatie door een groot aantal volkeren, waarvan de meest recente periode eindigde in 1960, toen Cyprus een kroonkolonie van het Verenigd Koninkrijk was. De geschiedenis van

Insight Guides Cyprus

Cyprus kenmerkt zich door een diversiteit aan bezettingsmachten. Nadat de Osmanen (Turken) Cyprus op de door de slecht regerende Venetiaanse overheersers hadden veroverd, brak een tijd aan van inefficiënt, corrupt, wreed en despotisch bestuur. Toch waren er ook lichtpunten, doordat de Turkse autoriteiten de Cyprioten een aantal elementaire rechten en gunsten verleende, die ze onder eerdere bezetters niet hadden gekend.

De Grieks-orthodoxe kerk werd zelfs getolereerd en men mocht haar kerken en kloosters behouden. Het land werd van de grootgrondbezitters onteigend en verdeeld aan Turkse soldaten en boeren, waardoor de Turkse bevolking groeide. Tijdens de Osmaanse overheersing leefden de Turken en Grieks-Cyprioten vreedzaam naast elkaar. Helaas bleken de Turken slechte bestuurders met als gevolg een economische teruggang.

"ENOSIS"

Het Osmaanse rijk raakte in versukkeling en was afhankelijk van Britse steun. Veel Cyprioten grepen de kans aan om in Griekenland een hogere opleiding te gaan volgen.

In 1830 lukte het de Grieken onder het Osmaanse juk uit te komen. Hier ontstond het streven om alle Grieken, waar ook ter wereld, onder één Griekse vlag te verenigen ("ENOSIS").

Dit streven sloeg ook op Cyprus aan, waar de Grieks-orthodoxe kerk een groot voorstander en pleitbezorger was van éénwording met Griekenland.

BRITSE PERIODE 1914-1925

Insight Guides Cyprus

Hoewel de Britten het bestuur over Cyprus van de Turken overnamen, bleef het eiland formeel onderdeel van het Osmaanse imperium en schatplichtig aan de sultan. De Grieks-Cypriotische bevolking was niet ontevreden, slechter dan hun voorgangers konden ze het niet krijgen. Het Britse gezag veranderde de door de Osmanen ingevoerde schei-

ding tussen de scholen voor de twee bevolkingsgroepen niet. Hierdoor bleef een gemeenschappelijk nationaal gevoel achterwege, wat de Britten die het motto "Verdeel en heers" goed uitkwam. Ondanks de vooruitgang op tal van terreinen, nam de roep om eenwording van de Grieks-Cypriotische deel met Griekenland (enosis) toe.

Tijdens WO I, vocht Turkije aan Duitse zijde, waarop de Britten Cyprus in 1914 annexeerden en het aan Griekenland aanboden, op voorwaarde dat de Grieken partij voor Groot-Brittannië kozen. Dit voorstel werd door Griekenland afgewezen. In 1923 werd het "verdrag van Lausanne" gesloten waarin Turkije het eiland als Brits grondgebied erkende. Na twee jaar werd het eiland officieel een Britse Kroonkolonie.

CYPRUS EEN BRITSE KROONKOLONIE 1925-1960

Toch kwam de bevolking tegen de Britse autoriteiten in opstand, maar de Grieks-Cypriotische coup werd in 1931 bloedig neergeslagen. Als straf mochten Griekse vlaggen niet meer worden vertoond en de pers onder censuur gesteld. Dit versterkte de anti-Britse gevoelens, wat zich later uitte in de oprichting van de **EOKA** "*Ethniki Organisos Kypriou Agoniston*" (Nationale Organisatie van Cypriotische Gevechtsstrijders), o.l.v. generaal George Griovas, met als doel het met geweld afdwingen van "Enosis".

De Turks-Cypriotische bevolking, bevreesd voor gewelddadigheden jegens hen, richtten daarop een eigen antiterroristische militia-beweging op: "**VOLKAN**", die in 1957 werd omgedoopt tot de "*Turk Mukaremet Teskilati (TMT)*".

TWEDE WERELDOORLOG

Tijdens WO II, vochten vele Grieks-Cyprioten aan Geallieerde zijde. Zij hoopten na de overwinning alsnog op een Griekse eenwording. De Britten benoemden echter veel Turks-Cypriotische loyalisten op bestuurlijke posten met als gevolg dat de

Grieks-Cyprioten hen als verraders gingen beschouwen. De vorming van een eigen soevereine Turkse staat (1923) onder Kemal Atatürk dreef de bevolkingsgroepen nog verder uiteen.

REFERENDUM

In januari 1950 organiseerde de Grieks-orthodoxe kerk, onder leiding van de jonge bisschop Makarios, in samenwerking met de communisten een referendum, waarbij de Grieks-Cypriotische bevolking werd gevraagd hun standpunt t.a.v. enosis kenbaar te maken

96% van de bevolking sprak zich uit vóór samengaan met Griekenland. Men beriep zich vervolgens op de stelling dat *een meerderheid van de bevolking het recht had om beslissingen te nemen, waarbij de (lees Turks-Cypriotische) minderheid zich bij diende neer te leggen*. De Turks-Cyprioten verwierpen de stelling natuurlijk en weigerden als minderheid te worden beschouwd.

De Turks-Cypriotische gemeenschap had twee standpunten:

De status quo, oftewel de Britse overheersing moest gehandhaafd blijven, indien dit onmogelijk was, diende het eiland aan Turkije te worden teruggegeven, als zijnde de laatste eigenaar.

Het laatste standpunt bleek zwak omdat Kemal Atatürk al in 1923 (Verdrag van Lausanne) alle rechten op Cyprus had afgestaan.

Op initiatief van Engeland werd er in 1955 een conferentie belegd, waarbij men trachtte de Cypriotische kwestie op te lossen. De verstandhouding tussen Grieks-Cyprioten en Turks-Cyprioten bleef slecht.

OPRICHTING VAN DE EOKA (1952)

Inmiddels hebben de sterk anti-Britse gevoelens geleid tot de oprichting van de EOKA ("*Ethniki Organosis Kiprion Agoniston*"). Met medeweten van aartsbisschop Makarios, kreeg de in 1951 gepensioneerde Griekse generaal Grivas alle ruimte om deze Grieks-Cypriotische militante vleugel van de enosis-beweging

EOAKA-leider Grivas

Insight Guides Cyprus

tot een terroristische strijdmacht uit te bouwen.

Grivas leidde vanaf maart 1955 zijn strijders in een guerrillastrijd tegen de Britten. Behalve anti-Brits, was de EOKA ook anti-Turks en tegen het communisme gekant. Als antwoord stuurden de Britten extra troepen en deporteerden Makarios naar de Seychellen. Na acties van de EOKA gericht tegen de Turks-Cyprioten, werd de Turkse verzetsorganisatie **VOLKAN** (later **TMT**) opgericht. Hun doelstellingen waren:

- het verbeteren van de Turks-Cypriotische defensie;
  - verenigen van alle Turks-Cypriotische verzetsbewegingen;
  - leggen van contacten met Turkse sympathisanten;
  - opvijzelen van het zelfvertrouwen.
- Op deze wijze escaleerde de strijd steeds verder. De Britten droegen daaraan bij door de TMT tegen de EOKA op te zetten.

Na zijn terugkeer stelde Makarios een tweedeling van Cyprus voor, waarbij 30% voor de Turks-Cyprioten zou zijn. Hij was van mening dat van een samengaan met Griekenland vooralsnog geen sprake meer kon zijn. De resolutie in de VN haalde het net niet, maar desondanks voelden de Grieken zich gesterkt door de steun van de VN. Hieruit ontstond het Verdrag van Zürich.

VERDRAG VAN ZÜRICH EN LONDEN 1955

Hierin garandeerden Engeland, Griekenland en Turkije de territoriale grenzen van de nieuw te vormen republiek en gingen de betrokken landen een bondgenootschap aan, waarbij de soevereiniteit van de Britse bases werd vastgelegd. Verder werd vastgelegd dat de staat Cyprus een eenheid vormde met één Huis van Afgevaardigden en twee Kamers, dat onder aanvoering stond van een Grieks-Cypriotische president en een Turks-Cypriotische vice-president. Aartsbisschop Makarios accepteerde het voorstel, hetzij niet van harte.

In 1959 kwamen Engeland, Turkije en Griekenland drie verdragen plus een grondwet overeen, die zouden leiden tot de totstandkoming van de republiek Cyprus.

De 3 gesloten verdragen:

- **Vestigingsverdrag:** De bases AKROTIRI en DHEKELIA blijven onder Brits bestuur;
- **Garantieverdrag:** Hierin wordt de onafhankelijkheid, integriteit en veiligheid van Cyprus gewaarborgd;
- **Alliantieverdrag:** Dit verdrag voorzorg in de oprichting van een troepenmacht van Griekenland en Turkije een Cypriotisch leger zouden gaan opzetten en trainen.

In de grondwet werd tevens een vastgesteld percentage Parlementszetels opgenomen: 30% voor de Turks-Cyprioten (3 zetels) en 70% voor de Grieks-Cyprioten (7 zetels), dit ongeacht de werkelijke bevolkingspercentages. Het ambtenarenapparaat evenals de politie en de gendarmerie kregen dezelfde verdeelsleutel. Het gezamenlijke leger, dat overigens nooit van de grond was gekomen, had een andere verdeelsleutel: 60% Grieks-Cypriotisch.

De onafhankelijkheid was hiermee een feit.

REPUBLIEK CYPRUS 1960-HEDEN

Op 16 augustus 1960 werd Aartsbisschop Makarios III de eerste Cypriotische president, de Turks-

Makarios

Insight Guides Cyprus

Cyprioot Fazil Küçük de eerste vice-president.

In economisch opzicht ging het de republiek aanvankelijk voor de wind, maar de politieke situatie bleef uiterst labiel. Er waren afspraken over de verdeling van overheidsbanen, politie en leger gemaakt. Maar bij de invulling hiervan bleek dat de Grieks-Cyprioten vonden dat hun de grondwet was opgedrongen en de rechten onevenredig waren verdeeld. Vooral de verdeelsleutel voor de verbetering van de infrastructuur, waarbij de Grieks-Cyprioten, gezien hun numerieke meerderheid, 80% van het budget opeisten, leverde heftige protesten van de Turks-Cyprioten op, omdat de ontwikkeling in hun gemeenschappen ver achter bleef bij die van

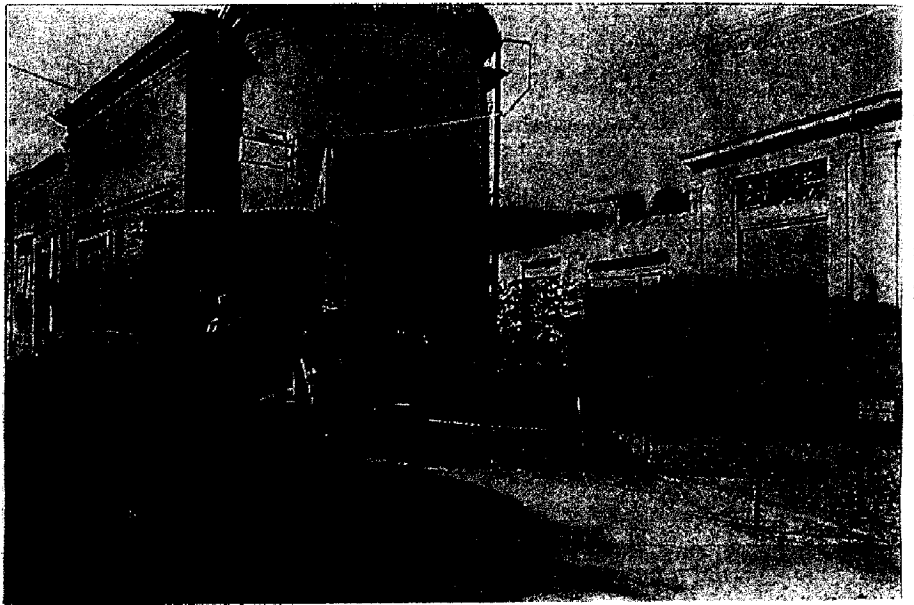
de rest in het land.

Eind 1963 kwam Makarios met wijzigingsvoorstellen, die de Grieks-Cyprioten meer zeggenschap gaf. De Turks-Cyprioten, die de grondwet hadden geaccepteerd omdat deze bescherming bood tegen enosis en ook hen als gemeenschap erkende, voelden zich bedreigd. Hierop trokken de Turks-Cyprioten zich uit overheidsfuncties terug en vormden eigen enclaves. De spanning ontladde zich in december van dat jaar, waarbij honderden doden vielen en waarbij de latere president Nikos Sampson zijn wreedheid en moordlust botvierde op Turkse burgers.

De Turkse regering dreigde met militair ingrijpen wanneer deze voorstellen zouden worden aangenomen.

Op 21 december 1963 brak de burgeroorlog pas goed los. Een gewapende Grieks-Cypriotische patrouille hield een groep Turks-Cyprioten in NICOSIA tegen en eisten dat zij zich legitimeerden. De Turks-Cyprioten weigerden en in het gevecht wat daarop volgde, werden twee Turks-Cyprioten gedood. De bewoners in het Turks-Cypriotische stadsdeel riep om hulp en de 600 Turkse soldaten, die inmiddels hun kazernes hadden verlaten, kwamen hen te hulp. Griekse politieagenten en oud EOKA-militieleden, voerden op 24 december een aanval uit op de Turks-Cypriotische wijk van Nicosia en hielden daar huis onder de Turks-Cyprioten.

"VN op Cyprus"

De Gelderlander 7 oktober 1995

"GREEN LINE"

Generaal-majoor Peter Young, commandant van de 2700 man sterke Britse troepenmacht, bood Makarios hulp aan en met ondersteuning van 950 Griekse en 600 Turkse militairen, trok hij door Nicosia een groene lijn, die de Turks-Cyprioten en de Grieks-Cyprioten uit elkaar moest houden (feb 1964). Deze lijn werd later door de VN omgezet in de "Green Line", een bufferzone die de Turks- en de Grieks-Cyprioten moest scheiden.

Alle besprekingen ten spijt bleek het onmogelijk de beide partijen tot elkaar te brengen.

Eind februari 1964, nadat de Turks-Cypriotische burgers van LIMASSOL een Griekse aanval hadden doorstaan, kwamen bij gevechten in KTIMA, 14 Turks-Cyprioten en 11 Grieks-Cyprioten om het leven. Ook in andere dorpen en steden braken gevechten uit.

De vele onschuldige burgers die hierbij omkwamen, en de oplopende spanning tussen Turkije en Griekenland, deed de VN ertoe besluiten om in februari 1964 een vredesmacht te sturen.

VN VREDESMACHT

Helaas kwam het ondanks de aanwezigheid van de VN eenheden, tot bloedige confrontaties, waarbij meer dan

duizend mensen om het leven kwamen en hierbij werden vooral de Turks-Cyprioten het zwaarst getroffen. Velen van hen vluchtten naar veiliger oorden en zo ontstonden tal van Turks-Cypriotische enclaves. De gevluchte Turks-Cypriotische burgers (rond de 20.000) vonden een toevluchtsoord in de steden: Paphos, Nicosia, Famagusta, Larnaca en Kyrenia.

Om een gewapend treffen tussen de beide NAVO-partners te voorkomen, kwam de VS met het plan om Cyprus met Griekenland te verenigen, waarbij er wel een Turkse provincie met een Turks-Cypriotisch zelfbestuur moest komen. Dit voorstel werd door beide kampen van de hand gewezen en het waren Griekenland en Turkije, die zelf een verdere escalatie voorkwamen.

Bijna de helft van de Turks-Cyprioten leefde in enclaves en zij voelden zich bedreigd, waarop de toegang voor Grieks-Cyprioten tot de enclaves werd ontzegd. De Grieks-Cyprioten deden hetzelfde en een economische blokkade moest hen breken, maar de Turks-Cyprioten richtten zich als gevolg van de blokkade steeds meer tot Turkije en weigerden nog langer belasting te betalen.

De door de VN ingestelde bufferzone, de "GREEN LINE" (de voorma-

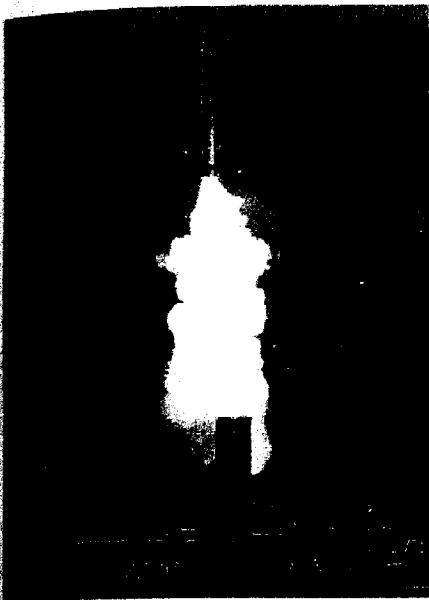
lige door Generaal-majoor Peter Young getrokken scheidingslijn in Nicosia) zorgde voor een betrekkelijke rust op het eiland. Deze bufferzone is 217 km lang en soms 7 km breed. Alleen voor het toerisme is er nog een mogelijkheid om beide delen via het voormalige hotel **Ledra Palace** in NICOSIA te bezoeken.

MAKARIOS ALLEEN AAN HET HOOFD

De Turks-Cypriotische ministers en parlamentsleden waren eerder uit de Cypriotische regering gestapt, waardoor Makarios aan het hoofd kwam te staan van een regering louter bestaande uit Grieks-Cyprioten. Van een regeringsleger was dus ook geen sprake meer, Turks- en Grieks-Cyprioten oefenden op eigen houtje en Makarios bouwde aan een eigen krijgsmacht (Nationale Garde), waarbij hij Griekse officieren van het vasteland inschakelde en de dienstplicht invoerde.

NATIONALE GARDE

De organisatie en training van de inmiddels sterk gegroeide **Nationale Garde**, kwam in handen van Grivas, die waarschijnlijk door Athene was gestuurd om erop toe te zien dat Makarios niet te ver afdwaalde van de Griekse, westerse en anticommunistische wereld. Op 6 augustus be-

S-300 SAM

*The World Defence Almanac
1997-1998*

stookten mortieren van de Nationale Garde de Turkse bevoorradingsroute naar KOKKINA. Hierop werden Griekse dorpen en strategische posities door Turkse vliegtuigen met bommen en napalm bestookt, waarbij meer dan 300 Grieken gedood of gewond werden. Makarios riep de

Sovjet-Unie te hulp. Bij een Turkse invasie zou Makarios op steun van de SU kunnen rekenen.

STAATSGREEP MILITAIRE JUNTA IN GRIEKENLAND

In 1967 kwam, na een staatsgreep, de militaire junta o.l.v. kolonel Papadopoulos aan de macht. Dit "kolonelsregime" streefde ook naar een eenwording van Cyprus en Griekenland. Doordat Papadopoulos een groot aantal Turken uit de provincie Thracië (Griekenland) had laten deporteren, groeide het Turkse wantrouwen met de minuut.

De Nationale Garde trachtte de enclaves onder controle te krijgen, wat weer resulteerde in een dreiging van Turkse zijde om militair in te grijpen. De Turken stelden de volgende eisen:

- Aftreden van generaal Grivas, hèt symbool voor de enosis;
- Het vertrek van de door de junta gestuurde Griekse troepen;
- Ontwapening van de paramilitaire organisaties en de Nationale Garde;
- Beëindiging van de politieke druk

op de Turks-Cypriotische bevolking. De te Paphos geboren Turks-Cyprioot **Rauf Denktash**, die door Turkije met de zaak Cyprus was belast, werd in 1967 op het eiland gearresteerd op de beschuldiging dat hij bezig was met de voorbereidingen voor een Turkse invasie.

De VN-vredesmacht had intussen haar handen vol met het handhaven van orde en rust. Een escalatie naar aanleiding van de onlusten in KOPHINO en AYIOS THEODORUS, waar 7 Turks-Cyprioten de dood vonden, werd ternauwernood voorkomen.

Het tweede en afsluitende deel over Cyprus zal in de volgende Infoscoop worden gepubliceerd. Hierin zal de periode 1967 tot heden, waarin de Turkse invasie, de verkiezingszege van Klerides, de voorgenomen plaatsing van het Russische verdedigingsstelsel 300V, uitvoerig worden belicht.

LUCHTDREIGING DE LAATSTE STAND VAN ZAKEN

Kap B. van Elk

Het is al weer enkele maanden geleden dat u onder dit hoofd een bijdrage over LUCHTDREIGING in onze INFOSCOOP heeft kunnen lezen. Helaas zal er voorlopig ook geen vervolg op deze serie komen. Door het continueren van uitzendingen van leden van 101 Mipel naar Bosnië-Herzegovina en het vullen van een vacature (smgi) bij 3 MIgp, hebben C-101 Mipel doen besluiten om zowel de Kap van Elk als de Aooi Breurkes toe te voegen aan het bureau BALKAN van deze groep.

Hoopgevend voor de toekomst is in elk geval dat zowel Aooi Breurkes als ik ten behoeve van onze O-functie (in het ASIC van de G2-1 Div) voor grotere oefeningen de luchtdreiging blijven bewaken ten behoeve van het OBP-proces.

Voorts kan ik met name de mensen van de Luchtdoelartillerie mededelen dat bij het Kenniscentrum van OC-EDE bij School Luchtverdediging een werkgroep "Luchtdreiging" onder voorzitterschap van het Hoofd van het Kenniscentrum Luchtdoelartillerie is opgericht en wij deel uit mogen maken van deze werkgroep. Via deze werkgroep zullen we ons in blijven zetten voor het inlichtingenaspect "lucht". Als er een "gaatje" is in onze huidige werkzaamheden zullen Aooi Breurkes en ik ons met incidentele bijdragen aan de INFOSCOOP tot u blijven richten.

BRCKO DE SLEUTEL VAN DE POSAVINA-CORRIDOR

Kap B. van Elk

Infoscoop - special

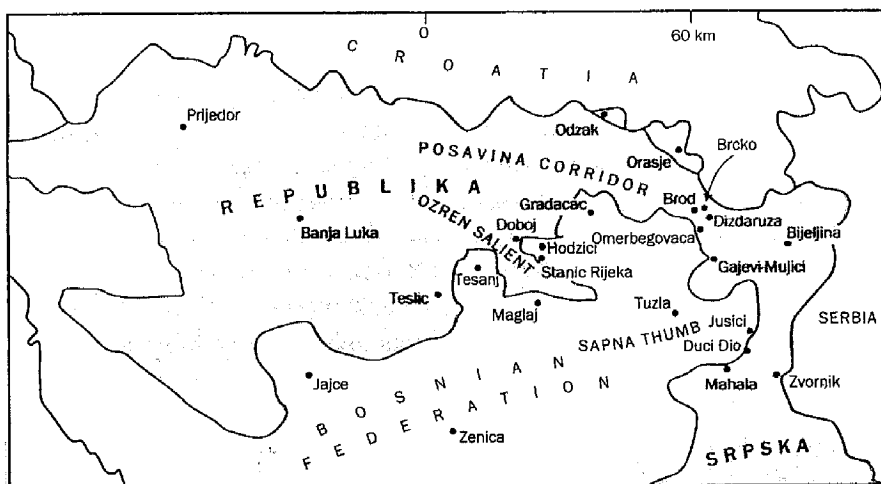
Onder deze titel wil ik de positie en de belangrijkheid van de POSAVINA-corridor en de stad BRCKO aan u duidelijk maken. Voor dit artikel is gebruik gemaakt van de volgende open bronnen: Grote BosAtlas, NRC-Handelsblad, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Elsevier, Algemeen Dagblad, Telegraaf, de Gelderlander, de Volkskrant, het Eindhovens Dagblad en diverse actualiteitenprogramma's van radio en televisie. Ik dank collega G. Nieboer, tot voor kort bij 101 Mipel werkzaam, voor het documenten-onderzoek dat hij voor dit artikel gedaan heeft.

WAAR LIGGEN DE POSAVINA-CORRIDOR EN BRCKO

De Posavina-corridor is een gebied in het noorden van Bosnië-Herzegovina op de grens van Bosnië-Herzegovina en Oost-Slavonië en beslaat ongeveer 487 km². Het gebied ligt op de zuidelijke oever van de rivier Sava en strekt zich uit van de plaats Modrica in het westen tot de plaats Bijeljina in het oosten. Zoals eerder opgemerkt wordt het gebied in het noorden begrensd door de rivier Sava en in het zuiden door het Majevica gebergte. Het gebied is een typische laagvlakte met vruchtbare grond (rivierklei) waar veel gemengde boerenbedrijven gevestigd zijn. Midden in dit gebied ligt de plaats Brcko (wordt uitgesproken als "Britsjko"). Doordat Brcko de belangrijkste stad in het gebied is lopen alle wegen en een spoorlijn via deze plaats. In Brcko vinden we dan ook de belangrijkste spoor- en verkeersbrug over de brede Sava-rivier. Ca. 30 km noord van Brcko loopt west - oost de belangrijke autosnelweg van Zagreb naar Belgrado en met een aftakking is deze weg met Brcko verbonden. Door de rivier de Sava, welke bij Belgrado uitmondt in

de Donau, is er scheepvaartverkeer mogelijk met een groot deel van Europa en het zal u niet verbazen dat in Brcko een groot havencomplex aanwezig is, waar overslag van goederen plaats kan vinden naar zowel spoorweg- als wegvervoer. Met name de spoorwegverbinding naar Tuzla is van groot belang. Voor het uitbreken van het conflict op de Balkan bedroeg het aantal inwoners van de stad Brcko 88.000 inwoners met de volgende verdeling 44% van hen was Moslim, 25 % Bosnische Kroaten (B-Kroaten)

eenheden onder bevel gesteld van de B-Kroatische MinDef en kregen zij bevel zich in te zetten voor de strijd van de B-Kroaten. De Moslims kwamen onder bevel van het Bosnische Moslim (ABiH) Leger en moesten eveneens de strijd op andere locaties voortzetten. De ten tijde van TITO opgerichte "territoriale verdediging" (wij zouden die bestempelen als NATRES) bleven tegen het B-Servische leger vechten, waarbij de lokale territoriale commandant het bevel voerde over zowel territoriale

Jane's Intelligence Review maart 1998

en ca. 20 % Bosnische Serven (B-Serviërs).

DE GEVOLGEN TIJDENS DE OORLOG VAN 1991 T/M 1995

In mei 1992 werd de stad, na zes dagen strijd, ingenomen door B-Servische (VRS)militairen, welke gesteund werden door militairen van het Joegoslavische Volksleger (JNA genoemd). Tijdens de gevechten verloren de B-Kroaten en de Moslims de controle over een deel van het gebied BRCKO. Slechts twee derde deel van de omgeving konden zij onder controle houden. De stad zelf en de belangrijkste gebieden erom heen kwamen onder controle van de B-Serviërs. Tot mei 1993 bleven de B-Kroaten en de Moslims de B-Serviërs (VRS) gezamenlijk bestrijden. Na mei werden de reguliere B-Kroatische

B-Kroatische soldaten als over de territoriale Moslim soldaten. Ook de lokale politieke leiders steunden het optreden van de territoriale troepen tegen de B-Serviërs. In juni 1994 eindigde ook die samenwerking doordat de B-Kroaten hun territoriale troepen onttrokken aan het commando en vochten deze soldaten vervolgens ook tegen elkaar. Na hun afscheiding trokken de B-Kroaten zich terug in de B-Kroatische woonwijk, die bekend staat als Ravne-Brcko. Tijdens de oorlog van 1991 - 1995 hebben de verschillende partijen elkaar het bezit van de stad Brcko betwist en hierbij is o.a. de verkeersbrug, die Brcko verbond met de autosnelweg Zagreb - Belgrado, gedeeltelijk vernield.

DE BEVOLKING VAN BRCKO TIJDENS DE OORLOG

De Moslims

Voor de uitbraak van het conflict in 1991 leefden ongeveer 36.000 moslims in Brcko, welke op dat moment een van de welvarendste steden van Bosnië-Herzegovina was. Van deze 36.000 moslims vluchtte ongeveer 25.000 personen in zuidelijke richting en vestigden zich in de Regio Tuzla, waar zij op dit moment nog steeds wonen. Een klein deel van hen is verder gevlucht en woont nu in Sarajevo en omgeving, waar zij de huizen bewonen van de inmiddels daar weggevluchte B-Serviërs.

De Bosnische Serviërs

De B-Servische bevolking van de stad, 7.000 personen, werd na de bezetting van de stad successievelijk uitgebreid tot het huidige aantal van 37.000. De 30.000 nieuwkomers werd door het B-Servische regime van KARADZIC en de zijnen "geadviseerd" naar Brcko te verhuizen, nadat de stad Sarajevo aan de Moslim Kroatische Federatie (MKF) werd toegewezen. De B-Serviërs wonen vandaag de dag nog steeds de huizen van de gevluchte Moslims in Brcko.

De Bosnische Kroaten

Opmerkelijk is dat de B-Kroaten, ca. 22.000 personen, in de omgeving van Brcko zijn blijven wonen. Na de strijd van 1992 blijft een deel van hen wonen in de B-Kroatische woonwijk Rayne-Brcko. Een ander deel vestigt zich in de beide z.g. B-Kroatische "pockets" Orasje en Odzak. De Orasje- en Odzak pockets bevinden zich op de z-oever van de rivier Sava en nw en no van de plaats Modrica. Beide pockets bestaan nog steeds en zijn nog steeds door B-Kroaten bewoond.

BRCKO EN HET DAYTON AKKOORD

Zoals u allen weet zijn in november 1995, na de wapenstilstand, vredesbesprekingen gevoerd in Dayton (Am.) met de drie grote politieke lei-

ders Tudjman, namens Kroatië en de B-Kroaten, Izetbegovic, namens de Moslims en Milosevic, namens Servië en op dat moment ook de vertegenwoordiger van de B-Serviërs omdat internationaal gezien de heer Karadzic, leider van de B-Serviërs, niet geaccepteerd werd als vertegenwoordiger van die B-Serviërs. Toen de gebiedsverdeling van Bosnië-Herzegovina, de z.g. 49% - 51% optie (49% grondgebied voor de B-Serven en 51% voor de B-Kroaten en de Moslims gezamenlijk) aan de orde kwam waren er twee grote problemen. De ene was de positie van de Noord-Bosnische stad Brcko en de andere was de corridor naar Gorazde.

plan is om hun (vermeende) zeggenschap over de Brcko-regio op te geven. De Amerikanen hebben ten einde raad het voorstel gedaan om de kwestie Brcko tijdelijk te laten rusten en in het uiteindelijke Dayton-vredesakkoord werd een afspraak gemaakt over een arbitrage die plaats zou gaan vinden en waarin er een bindende uitspraak zal komen over de status van de stad Brcko. Volgens het akkoord van Dayton zou de arbitragecommissie binnen zes maanden uitspraak moeten doen over deze kwestie, echter tot op de dag van vandaag is er (nog) geen oplossing voor het probleem. Totdat de arbitragecommissie een uitspraak doet blijft de stad

Amerikaanse militairen op hun observatiepost tussen de ruïnes in het betwiste gebied bij Brcko in Noord-Bosnië

Elsevier 28 september 1996

De stad Brcko, door de wapenstilstand ondertussen van strategisch belang in de Posavina-corridor, is door de instelling van de Inter Entity Boundary Line (IEBL)(= scheiding tussen de Republica Srpska (RS) en de MKF een flessenhals in de Posavina-corridor geworden, want ten zuiden van de stad Brcko bleef er slechts een strook van 3 km over voor "vrij" verkeer. Als de B-Serviërs de stad Brcko opgeven betekent dat in elk geval dat het noordelijke deel van de RS gescheiden zou worden van het oostelijke deel. Omdat de Moslims voor de oorlog van 1991 overheersend waren in Brcko menen zij ook "recht" te hebben op Brcko en eisen de stad terug. Uit het voorgaande blijkt al dat geen van de partijen van

Brcko onder toezicht van de B-Servische regering. Onmiddellijk na het van kracht worden van het IFOR-mandaat heeft de Amerikaanse (IFOR) genie een vouwbrug gelanceerd over de rivier de Sava in de directe omgeving van Brcko, immers hierover moesten de Amerikaanse IFOR-troepen het hen toegewezen gebied binnentrekken omdat de Amerikanen er de voorkeur aan hadden gegeven om via Hongarije (als uitvalsbasis) het gebied te betreden. Gedurende de IFOR-periode is de verkeersbrug in de stad Brcko door de Amerikanen in zoverre hersteld dat zij daar nu gebruik van kunnen maken. In het verlengde van deze stap hebben de Amerikaanse IFOR- en SFOR-militairen en weg van en naar

Brcko wederom toegankelijk maakt.

DE ARBITRAGECOMMISSIE

Volgens de afspraken in het Dayton-vredesakkoord moest de arbitragecommissie bestaan uit een tweetal advocaten (van elke partij B-Serviërs en Moslims een) en een onafhankelijk voorzitter. Over de samenstelling van de arbitragecommissie en de datum waarop het besluit genomen moest worden ontstonden alras onenigheid. Naast de B-Servische afgevaardigde en de vertegenwoordiger van de MKF, werd uiteindelijk de Amerikaanse advocaat Roberts Owen voor het eerste jaar door het Internationale Gerechtshof benoemd. Door de leiders van de partijen is in het Dayton-vredesakkoord afgesproken dat er aan dit vredesakkoord een landkaart toegevoegd zou worden met daarop de verdeling van het gebied van de Posavina-corrridor en Brcko tussen de B-Serviërs, de B-Kroaten en de Moslims. Ook zou op deze kaart het verloop van de IEBL in de regio aangegeven moeten staan. Om onverklaarbare redenen ontbreekt tot op de dag van vandaag deze kaart, zodat de vertegenwoordigers van de partijen aan het begin van elke bijeenkomst met de heer Roberts Owen eerst willen discussiëren over de rechtmatigheid en de bevoegdheden van de commissie. Ondanks dat we intussen het jaar 1997 schrijven is de heer Roberts Owen voorzitter van de commissie gebleven. In de bijeenkomst van februari 1997 kon de commissie niet tot een besluit van toewijzing komen, echter wel werd vastgelegd dat de stad Brcko tot de volgende bijeenkomst, februari 1998, onder internationaal toezicht geplaatst zou worden. Volgens afspraak zal er in 1998 opnieuw gepraat worden over de status van Brcko. Op 5 februari 1998 is er in Wenen onder leiding van Roberts Owen weer een bijeenkomst geweest, waarin opnieuw duidelijk is geworden dat de partijen lijnrecht tegenover elkaar blijven staan, omdat men elkaar de loop van de IEBL en het bezit van de gebieden rond de stad en de stad Brcko zelf betwist. Niemand

blijkt water bij de wijn te willen doen, zodat de heer Roberts Owen de vergadering weer verdaagd heeft naar 15 maart a.s. De internationale gemeenschap is vast besloten om de partijen op 15 maart aan de onderhandelings-tafel te dwingen tot het nemen van een besluit. We zullen dit af moeten wachten en mocht het zijn dat er inderdaad een besluit valt dan zal ik dit aan het einde van de Special opnemen.

POLITIEKE ZIENSWIJZEN OVER BRCKO

De groeperingen hebben allen zo hun eigen politieke visie waarom Brcko en de Posavina-corrridor aan hen toegewezen moet worden.

1. B-Servische zienswijze op Brcko

Voor de B-Serviërs is Brcko en de Posavina-corrridor van vitaal belang voor het bijhouden van het noordelijke- en het oostelijke deel van de RS, en de Brcko regio speelt hierbij een sleutelrol. De B-Serviërs hebben gedurende de oorlogsperiode een deel van de B-Servische bevolking overgebracht naar de door Moslims verlaten (verjaagd !) plaatsen en woonwijken in de Brcko-regio. We zien dat de B-Serviërs hier een gemeen spel gespeeld hebben door grote aantallen B-Serviërs vanuit de omgeving van Sarajevo te "adviseren" om in Brcko te gaan wonen omdat daar huizen genoeg leeg stonden (de huizen van de Moslims, verlaten tijdens de zuiveringsacties 1993). Zij hadden hiermee een dubbele bedoeling, enerzijds is er door deze actie geen plaats meer voor eventueel terugkerende Moslims, anderzijds gaf het hun een numerieke meerderheid bij verkiezingen. Deze operatie is in de afgelopen jaren ruim ondersteund door publiciteit op onder andere de Servische televisie. Mevr. Plavsic onderkent hierbij wel degelijk dat een uitbreiding van de "stop op de fles" (Brcko) van de huidige 3 km tot een corrridor van minstens 20 km noodzakelijk is als "levenslijn" tussen de twee delen van de Republica Srpska. Mevr. Plavsic beloofd in ruil voor de verbreding van de corrridor dat de MKF gebruik mag

maken van het havencomplex in de stad Brcko en de Sava-rivier. Echter het toebedelen van Brcko aan de MKF is uitgesloten. Een tweede reden om Brcko te behouden voor de RS is gelegen in het feit dat internationale bronnen melding maken van lucratieve smokkelpraktijken door voormalige machthebbers uit de B-Servische politiek via de havenstad Brcko. Met deze smokkelpraktijken zouden deze politici hun "zelfbescherming" kopen. Het Servische lid van het Presidium, de heer Momcilo Krajisnik, deed enige tijd geleden de volgende uitspraak "Brcko zal altijd een geheel zal vormen met de RS en dit is belangrijker dan vrede. Wij zijn bereid voor Brcko te strijden".

2. Moslim zienswijze op Brcko

UNHCR verklaart dat er in MKF-gebied zo'n 8.000 Moslims leven, die tijdens de oorlog uit de stad verdreven zijn. Deze mensen eisen hun door B-Serviërs bewoonde huizen in Brcko op en zij beroepen zich hierbij op het Dayton-vredesakkoord. De gedachten aan terugkeer naar Brcko worden levend gehouden en aangewakkerd door nostalgische radio en televisieprogramma's, welke door deze Moslims beluisterd en bekeken worden. Ofschoon niet uitgesproken, groeit onder de moslims de angst dat, sedert een wijziging van de IEBL de stad Sarajevo aan de MKF werd toegevoegd, de arbitragecommissie zal besluiten om de stad Brcko aan de B-Serviërs toe te wijzen, zodat ook deze "tevreden" zullen zijn en hierin een "compensatie" voor Sarajevo zullen zien. En zij verwachten dat er verder niet gesproken zal worden over de loop van de IEBL of de breedte van de Posavina-corrridor bij Brcko. Doordat de Moslims voor de oorlog de handelsstad Brcko domineerden is het niet verwonderlijk dat zij tijdens de besprekingen vasthouden aan toewijzing van de spoorlijn, de wegen naar en van het havencomplex en het havencomplex zelf. Deze infrastructuur wordt thans door de B-Serviërs gecontroleerd. Zonder gebruik van deze faciliteiten voelen de moslims

zich geïsoleerd en aan het land gebonden. De lokale Moslimleiders houden vol dat Brcko aan de Federatie toegewezen moet worden en zij dreigen met inzet van het leger van de Bosnische Moslims, die dan met geweld het gebruik van de gevraagde infrastructuur zullen afdwingen. Moslim bestuurders beloven dat wanneer de moslims de controle over Brcko terug hebben zij mee zullen helpen aan het gebruik van dezelfde infrastructuur ten gunste van het B-Servische goederenverkeer. Bovendien zal de hierboven gesuggereerde uitkomst het gehele vredesproces in Bosnië in gevaar brengen, omdat beide partijen verklaren de wapens op te zullen nemen als zij de Brcko-regio niet toegewezen krijgen.

3. Kroatische zienswijze op Brcko

De B-Kroatische leiders in Ravne-Brcko spreken hun voorkeur uit om als B-Kroaten deel uit te blijven maken van de MKF. Dit omdat zij geen vertrouwen hebben in de B-Kroatische leiders van de HDZ (Kroatische Democratische Partij) en die zetelt in Mostar. Zij spreken het vermoeden uit dat de politieke leiders van de HDZ er al sedert medio 1992, op uit zijn om alle door B-Kroaten gedomineerde gebieden aan te laten sluiten bij Kroatië. Gezien de geïsoleerde positie van de B-Kroaten in de Posavina-corridor en Brcko is het logisch dat zij alleen overlevingskansen zien in een verblijf van de B-Kroaten binnen de MKF. De B-Kroatische leiders van de partij in Ravne-Brcko hebben daarom alarm geslagen en eisen dat hun standpunten openbaar gemaakt moeten worden en de hoop dat ze daarmee de internationale gemeenschap wijzen op het "spel" van de HDZ. De leiders van de B-Kroaten in Ravne-Brcko zijn van mening dat de VN de controle over de Brcko-regio moet krijgen, zodat alle drie de entiteiten in de stad kunnen wonen en gezamenlijk gebruik kunnen maken van de faciliteiten die de stad te bieden heeft. Zij zijn van mening dat dit goed is voor de gehele regio. Aangezien er rechtstreekse verbindingswegen lopen van Brcko naar Kroatië zal on-

der deze voorwaarden Brcko en de Posavina-corridor voor de B-Kroaten de brug kunnen zijn naar Kroatië.

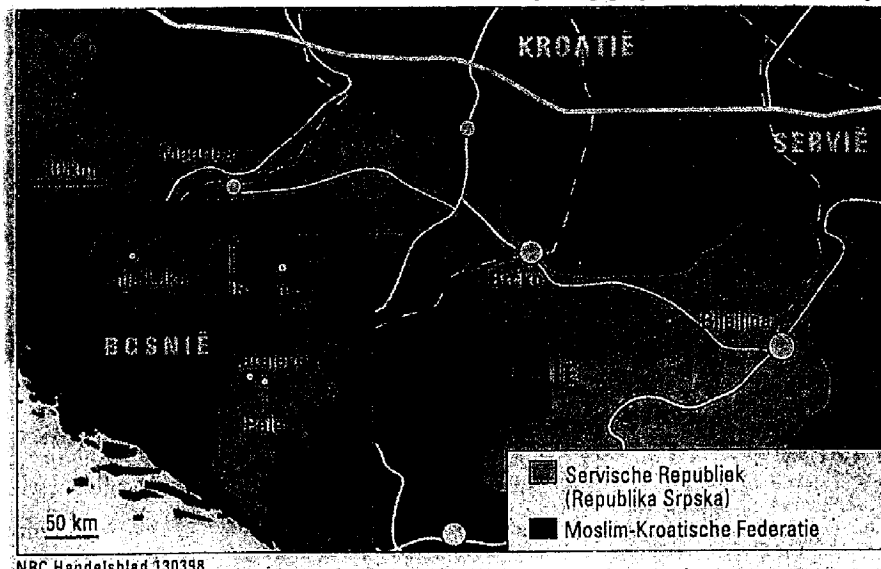
4. Brcko in de zienswijze van de Internationale gemeenschap.

Terwijl de beslissing over de toekomst van Brcko door het arbitragecommissie zonder twijfel gebaseerd zal zijn op principes van "relevant, wettelijk en billijk", wordt de de politieke druk op de commissie vanuit diverse zijden flink opgevoerd. Zeker is dat de invloed vanuit de internationale gemeenschap, van invloed kan zijn op de uitkomst van de arbitrage. Uit sommige hoeken van de internationale gemeenschap wordt aangedrongen op het in stand houden van de huidige IEBL, met andere woorden, Brcko-stad en een deel van de regio zal onder bestuur van de Republica Srpska blijven, B-Kroatische en Moslim vluchtelingen vanuit de gemeente wordt toegestaan om terug te keren naar hun huizen, waarbij een, door de internationale gemeenschap gefinancierd speciaal herbouw programma de huizen weer woonbaar moet maken. Het havencomplex aan de Sava-rivier zal in deze internationale visie, onder toezicht moeten staan van een commissie, zoals verwoord in het Daytonvredesakkoord, hoofdstuk 9. De MKF zal gebruik kunnen maken van de haven- en spoorwegfaciliteiten door een "corridor-route", welke onder toezicht zal staan van een speciale politie-eenheid, hierbij valt te denken aan de International Police Task

Force (IPTF) van de Verenigde Naties. Op dit moment heeft de IPTF 230 man in Brcko gestationeerd, die zich bezig houden met het begeleiden van de B-Servische en Moslim politiekorpsen bij de uitvoering van hun taak.

HOE NU VERDER ?

De moslimbevolking van Brcko, die o.a. is gevlucht naar de plaatsen Brod, Brcka, Dizdaruza en Omerbegovaca (zie onderstaande tekening), zijn van mening dat zij conform het Daytonvredesakkoord weer aanspraak kunnen doen gelden op de door hen verlaten woningen in Brcko en omgeving. Thans wordt de stad en de omgeving gedomineerd door de B-Serviërs. De RS werkt niet mee aan de terugkeer van Moslimvluchtelingen. Dit uit zich in het niet toelaten van deze Moslimvluchtelingen tot hun eigen huizen die in B-Servisch gedomineerd gebied liggen en vaak bewoond worden door B-Servische vluchtelingen. Tevens neemt het gemeentebestuur van Brcko de herbouw van deze verwoeste woningen niet enthousiast ter hand. De UNHCR stelt als voorwaarde dat de vluchtelingen alleen mogen en kunnen terugkeren indien hun woningen woonbaar zijn. Anderzijds lijken ook met name de Moslims niet meer te geloven in de terugkeer. Zij zijn bezig o.a. in de plaatsen Brod, Brcka, Dizdaruza en Omerbegovaca huizen, die zij betrokken hebben na hun vlucht, te herstellen c.q. te herbouwen. Dit initiatief is enerzijds op prijs te stellen, anderzijds

NRC Handelsblad 130398

om te zeggen: "kijk de Moslims laten Brcko aan ons".

Veel deskundigen in de wereld geloven, onder de huidige harde politieke standpunten van de partijen, niet in een duurzame oplossing. Toch houdt de internationale gemeenschap rekening met een aantal opties, namelijk:

1. Definitieve beslissing, waarbij het juridische gezag gewijzigd wordt. Hierbij wordt de Brcko-regio aan de RS of aan de MKF toegewezen. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid met de nodige problemen gepaard gaan, te weten :

- Toewijzing aan de RS houdt in dat de Moslims in de regering van de MKF hun woorden gestand doen en de wapens opnemen tegen de B-Serviërs, zodat de oorlog opnieuw begint;
- Toewijzing aan de MKF, houdt in dat de RS in twee delen uiteen valt.

Dit is voor de B-Serviërs geen reële optie en als zij dan de woorden van Krajisnik waar maken zullen zij de wapens opnemen tegen de Moslims van de MKF.

2. Voor een korte, tijdelijke periode : Een internationaal bestuursorgaan. Dit betekent dat Brcko tijdelijk voor een korte periode bestuurd wordt door een vertegenwoordiging van de Internationale Gemeenschap (IG).

3. Voor een langere periode : Een bestuur dat onder supervisie van de gemeenschappelijke regering van Bosnië-Herzegovina komt te staan. Een rechtstreekse aansturing van het Parlement van Bosnië-Herzegovina zal dan plaatsvinden.

Geen van de drie hiervoor door mij opgesomde opties is door de arbitragecommissie op 15 maart gehonoreerd.

BESLUIT ARBITRAGE-COMMISSIE VAN 15 MAART 1998

De arbitragecommissie is vandaag, 15 maart 1998 bij elkaar geweest, maar heeft geen definitief besluit over Brcko genomen. Als argument wordt aangedragen dat men de gematigde RS regering de tijd wil geven om haar gematigde beleid door te voeren en daarmee vertrouwen te kweken bij de vertegenwoordiger van de MKF. Door de inname van dit standpunt lijkt het erop dat de internationale gemeenschap geneigd is om Brcko in handen te laten van de RS. Natuurlijk is de MKF hier vierkant tegen, alleen zij zijn niet in staat om voldoende argumenten aan te dragen voor een tegenvoorstel. De heer Roberts Owen heeft de definitieve beslissing uitgesteld tot eind 1998, zodat alles bij het huidige blijft.

Jane's Intelligence Review, maart 1998

NL-NIC, INFORMATIESCHAKEL IN BOSNIE

Elnt van Amerom

Wellicht herinnert u zich het resultaat van de door ons gehouden enquête (Infoscoop nr 5, d.d. 3 juni 1997). Een van de wensen was meer en bredere informatie, o.a. over bovengenoemd onderwerp, dat met name werd genoemd...vandaar nu deze bijdrage.

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van Nieuwsformatie nr.39, d.d. 03-10-97 en van mijn persoonlijke ervaring gedurende de periode juni-december 1997. Tevens wil ik hierbij de kol L. Hakvoort (H-MIDcel) hartelijk bedanken voor zijn medewerking.

NIC-CITY

Tussen twee voormalige hotels op een terrein in Ilidza, dat eens bekend stond als een groots kuuroord waar de communistische elite geregeld kwam ontspannen, bevindt zich 'NIC-city'. In dit 'dorpje' dat gebouwd is op het voormalige openluchttheater, bevinden zich de National Information Cells (NIC's) van veertien aan SFOR deelnemende landen. Ook Nederland heeft daar sinds januari 1996 een NIC in bedrijf. De NIC's vormen belangrijke schakels in de informatiestromen tussen enerzijds het uitzendgebied en de verschillende landen, en anderzijds

als informatiebronnen voor de nationale eenheden in het gebied zelf.

DE SAMENSTELLING

Het aantal personeel werkzaam op een NIC kan fors varieëren, van ruim veertig man (de VS) tot slechts drie man (o.a. Nederland). NL-NIC bestond in de beginfase (IFOR) zelfs uit twee man, een kapitein en een adjudant. M.i.v. NIC-3 (SFOR) kwam daar verandering in en werd een major als hoofd aan de bezetting toegevoegd. De werkruimten waarin de drie Nederlanders werken bestaan uit een dubbele CORIMEC (prefeb) en een afgebouwde shelter. Verder is een aggregaat 20kw en een MB aanwezig. Een secure telefoon en -fax vormen in eerste instantie de verbinding met Nederland en met de andere Nederlandse eenheden in Bosnië.

De lokatie van HQ-SFOR voordat de oorlog uitbrak

DE WERKWIJZE

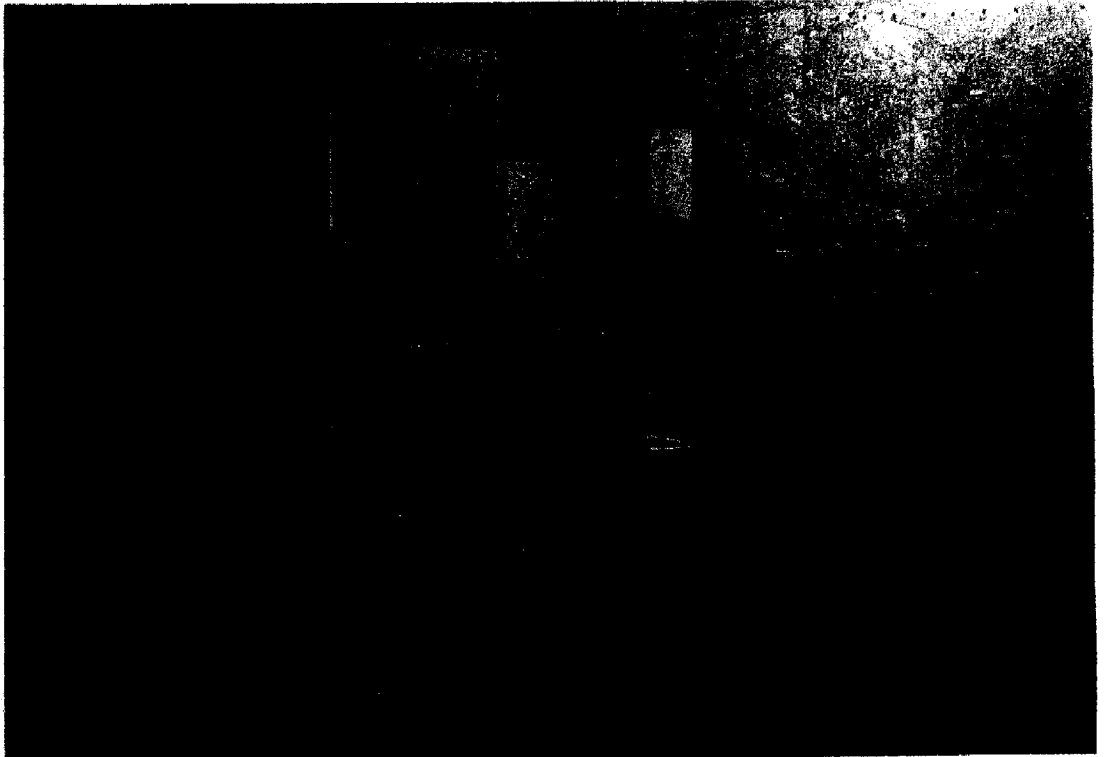
De NIC's zitten binnen het hoofdkwartier van SFOR (HQ-SFOR) 'vastgeplakt' aan de Stafsectie 2 (Inlichtingen). Zij zijn daartoe aangesloten op het NATO-computernetwerk CRONOS, zodat alle relevante 2-informatie kan worden ingelezen, uitgeprint, en desgewenst worden verzonden (gefaxt). In wezen is de *Commander Joint Section 2 (CJ2)* verantwoordelijk voor de NIC's. Maar omdat de NIC's in eerste instantie een nationale verantwoordelijkheid hebben, kan CJ2 slechts om informatie verzoeken en geen opdrachten verstrekken.

Om adequaat te kunnen reageren op wat in de crisisgebieden gebeurt, heeft het Ministerie van Defensie de beschikking over het Defensie Crisisbeheersingscentrum (DCBC). Alle relevante aspecten in deze, worden t.b.v. het DCBC 24 uur per dag beheerd door de Militaire Inlichtingen Dienst cel (MIDcel). NL-NIC is direct verantwoordelijk verschuldigd aan de MIDcel en wordt door deze 'aangestuurd'. De geselecteerde informatie gaat dan ook in eerste instantie naar Den Haag. Daarnaast worden de Nederlandse staven in Sisava en Busavaca ook van de belangrijkste informatie voorzien. Het Nederlandse Contingentscommando (CONTCO) te Busavaca is administratief verantwoordelijk voor NL-NIC. Voor bevoorrading en onderhoudsaspecten moet daarom op Busovaca (II) en op Novi-Travnik worden teruggevallen. Daarnaast moet gezegd dat het *National Support Element (NL-NSE)*, -behorend bij het HQ-SFOR-, NL-NIC perfect ondersteunt, hoewel dat eigenlijk niet hun taak is.

DE CONTACTEN

De contacten (informatiebronnen) zijn voor een NIC van groot belang. Met C-CONTCO is wekelijks contact, terwijl ook met de S2 van NL-

door is het dagelijkse urenlange faxwerk overbodig geworden. Dagelijks vinden op het HQ stafbriefings plaats en worden in Sarajevo persconferenties gehouden. Deze ac-

Mechbat regelmatig uitwisseling van informatie plaats vindt. Belangrijk is gebleken het contact met de NL ambassade te Sarajevo, Nederlanders geplaatst bij IPTF en ECMM en de ontmoetingen met de nationale en internationale Pers. Tenslotte zal duidelijk zijn dat de NIC's, binnen NIC-city, regelmatig met elkaar om (moeten) gaan.

DE INFORMATIE

De toegang tot het CRONOS-netwerk, in combinatie met de gegevens van de contacten, geeft zoveel informatie dat een selectie daarvan noodzakelijk is. De ervaring (van NIC-4) heeft geleerd dat 1 man 10 uur per dag binnen CRONOS bezig is met lezen, selecteren en uitprinten. Tot eind november moest de aldus verkregen informatie ook nog worden doorgefaxt. In juli bijvoorbeeld zijn ca. 1400 A-4's op deze wijze verzonden. Gelukkig is het na veel moeite gelukt een koppeling tot stand te brengen met het LOCE-systeem, dat al in het Ministerie aanwezig was. Hier-

tiviteiten worden uiteraard zoveel mogelijk bezocht. Daarnaast ontvangt het NIC regelmatig bezoekers, wat weer tot het geven van briefings leidt. Regelmatig wordt ook de situatie in Bosnië geëvalueerd en ruimte voor brainstorming gezocht. Het zal duidelijk zijn dat vooral het politieke aspect hierbij op de voorgrond treedt.

De noodzakelijke verlofperioden, verkenningstrips, en de logistieke ritten 'vreten' tijd en mankracht. Gezien de beperkte bezetting van NL-NIC, gaat dat uiteraard ten koste van de hoofdplicht: de informatieverwerking. De toevoeging van een sgt (alg) zou hier verbetering in kunnen brengen.

NIC-5, waarin onze collega Paul de Rooij deelneemt, is op dit moment actief. Gezien het nieuwe VN-mandaat (DFOR) is de verwachting dat het zinvolle werk van NL-NIC door NIC-6 in juni zal worden voortgezet.

GAAT DIT JAAR IN DE MAGHREB 'DE ZON OP'?

Elnt D.A. van Amerom

Een aantal van u zal, bovenstaande titel lezend, even de wenkbrauwen hebben gefronst. Dat was de bedoeling. Een korte uitleg, als inleiding op navolgend artikel, is dan ook op z'n plaats. De Arabische aardrijkskundigen noemden de geografische ruimte tussen de Middellandse Zee, de Atlantische Oceaan en de Sahara de 'jazirat el-Maghrib': het eiland van de ondergaande zon. Met Mekka (in Saoedi-Arabië) als spil van de islamitische wereld, is dat uiteraard een logisch gegeven. Nog steeds worden de islamitische landen van Noord-Afrika MAGHREB(-LANDEN) genoemd. Uit historisch oogpunt gezien betreft het dan uitsluitend de islamitische landen op het Afrikaanse vastereiland: Libië, Tunesië, Algerije, Marokko (inclusief de Westelijke Sahara) en sinds enkele jaren ook Mauretanië.

De tegenstelling 'Maghreb', in relatie tot 'DE ZON OP', moet symbolisch worden gezien. Immers, de zon staat voor leven en vrede. Vrede in Marokko, dus ook voor de Westelijke Sahara? Jazeker, dit jaar is de kans daarop zeer groot...

Voor dit artikel is o.a. gebruik gemaakt van: het NRC Handelsblad, Elsevier, the International Herald Tribune, the Economist Intelligence Unit Limited 1994, Koninklijk Instituut voor de Tropen, Internet, de publicaties: Truppendienst Taschenbuch-band 34B, ver van Europa, dicht bij Allah? De MAGHREBLANDEN, Ruddy Doom (Davidsfonds/Leuven), Marokko en de Sahara, Ron Haleber (stichting MERA: Middle East Research Associates).

HET CONFLICT

DE GRENZEN (zie uitklapkaartje)

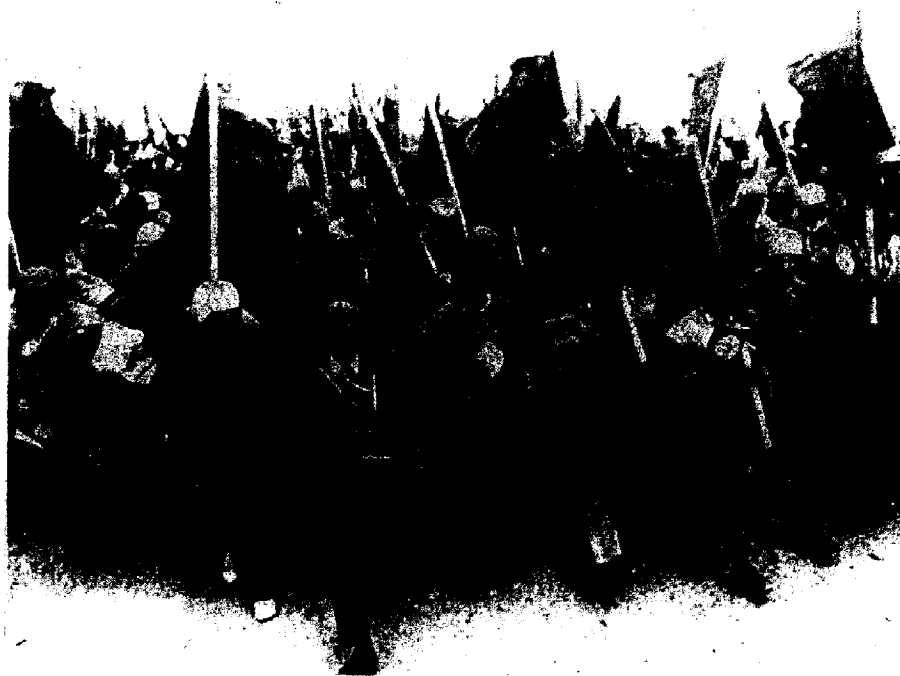
Wie de huidige grenzen van de Westelijke Sahara bekijkt, moet zich haast

wel verwonderen over de voorname-lijk 'kaarsrechte' begrenzing. Het is het resultaat van drie opeenvolgende verdragen (1900, 1904 en 1912) tussen Frankrijk en Spanje. Op aandringen van Frankrijk werd deze begrenzing vastgelegd teneinde administratieve duidelijkheid te scheppen omtrent de verantwoordelijkheid m.b.t. de schuilplaatsen van het verzet, gericht tegen de Franse kolonisatie van Marokko. Spanje beheerde zijn kolonie, de Westelijke Sahara, uitsluitend d.m.v. administratieve aanwezigheid in een drietal kustplaatsen. De controle van het binnenland werd tot dan toe niet noodzakelijk geacht.

GROOT-MAROKKO

Al in 1956, het jaar dat Marokko zelfstandig werd, leefde de Groot-Marokkogedachte. De stelling verdedigde dat Marokko aanspraken kon laten gelden op een deel van de

west Mali, de gehele Westelijke Sahara en geheel Mauretanië. Koning Mohammed V van Marokko, de vader van de huidige Hassan II, zag al snel in dat als hij zijn nationalistisch gezinde oppositie de wind uit de zeilen wilde nemen, hij zélf de Groot-Marokkogedachte moest onderschrijven. Nadat de Marokkaanse regering in 1957 bij de Algemene Vergadering van de VN zijn aanspraken claimde op de Spaanse Sahara, Mauretanië en Infi, groeide de aanhang van de koning. In feite begon hierna een periode van vergaande (politieke)onrust en grensconflicten, m.n. met Algerije. De Marokkaanse regering zag al vrij vlot af van de claims op Malinees en Senegalees grondgebied. Op 2 november 1963 ging een staakt-het-vuren met buurland Algerije in, maar pas in 1972 werden met het buurland twee verdragen getekend. Eén over de definitieve grens en één m.b.t. economische samenwerking. In 1969 erkende Marokko Mauretanië als zelfstandig land, zodat van het Groot-Marokko-idee slechts de aanspraak op de Spaanse (Westelijke) Sahara overbleef.

"de Groene Mars"

Truppendienst Taschenbuch

Algerijnse Sahara, de Spaanse enclave Infi (binnen het huidige Marokko), een groot deel van Senegal, Noord-

DE LAATSTE CLAIM

Onder steeds groter wordende druk van de VN liet Spanje tussen 12 en

19 mei 1975 een VN-onderzoekscommissie in de Spaanse Sahara toe. Het onderzoeksrapport liet er niet de minste twijfel over bestaan dat de Sahrawi's onafhankelijkheid wilden, zodat het Internationale Hof van Justitie de territoriale eisen van Marokko (en ook die van Mauretanië) op het gebied verwierp. Om enerzijds een beslissing te forceren en anderzijds om onder de druk van zijn nationalistische politieke partijen uit te komen, riep de inmiddels zijn vader opgevolgde koning Hassan II het Marokkaanse volk op tot de 'Groene Mars'. 350.000 Marokkanen, gewapend met de koran en aangevoerd door hun koning, zouden de Spaanse bezittingen symbolisch gaan bezetten. Spanje was intussen met Marokko en Mauretanië geheime onderhandelingen begonnen met als doel zich zonder 'kleerscheuren' uit het gebied te kunnen terugtrekken. Daarnaast onderhandelde Spanje openlijk met het beginnend Sahrawi-verzet, Polisario (Frente Popular para la Liberación de Saguia el Hamra y Río de Oro), over een mogelijke machtsoverdracht. Ondanks het sterke gerucht dat eind oktober 1975 Spanje met Marokko en Mauretanië een akkoord had bereikt werd toch, om gezichtsverlies te voorkomen, door Marokko op 6 en 7 november de 'Groene Mars' uitgevoerd. Op 14 november 1975 werd de overeenkomst openbaar gemaakt, waarbij de soevereiniteit van de Westelijke Sahara door Spanje zou worden overgedragen aan Marokko en Mauretanië.

HET VERZET

POLISARIO EN DARS

Eind januari 1976 waren de Spaanse troepen verdwenen, terwijl Marokko vanuit het noorden en Mauretanië vanuit het zuiden de Westelijke Sahara waren binnengetrokken. In wezen annexeerden zij het land van de Sahrawi's, dat rijk is aan fosfaat, barium, koper, lood, en daarnaast visrijke kustwateren bezit. Tegen deze annexatie voerde Polisario (de in 1973 opgerichte bevrijdingsbeweging van de Westelijke Sahara) en haar

gewapende arm het Sahrawi's 'People's Liberation Army' (SPLA), onafgebroken gewapende en politieke strijd. Het verzet werd door de nieuwe bezetters zo bloedig onderdrukt, dat het merendeel van de Sahrawi's (ca. 165.000) naar Tindouf in het zuidoosten van Algerije vluchtte. Daar werden ze door de Algerijnen opgevangen en in vluchtelingenkampen ondergebracht. Niet alleen de vluchtelingen, maar ook Polisario werd en wordt door m.n. Algerije logistiek en militair ondersteund. De VN schat in, dat zich ongeveer 190.000 vluchtelingen in de omringende landen bevinden. Diplomatiek kreeg het Polisario Front steun van de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid (OAE) en van de VN, die in 1975 het zelfbeschikkingsrecht van de Sahrawi's erkenden. Op 27 februari 1976 ging in Tindouf het Polisario Front (in ballingschap) over tot de proclamatie van de Democratische Arabische Republiek der Sahrawi's (DARS).

DE STRIJD

In de beginfase was het SPLA niet opgewassen tegen het goed georganiseerde Marokkaanse leger, zodat besloten werd het succes eerst tegen Mauretanië te zoeken. Regelmatig drong het SPLA diep Mauretaans grondgebied binnen, met als resultaat ernstige economische schade. Mede hierdoor volgde de val van het regiem in Mauretanië. Polisario besloot hierop een eenzijdig staakt-het-vuren af te kondigen en opende de onderhandelingen met de nieuwe machthebbers. In 1979 leidde dit tot een vredesakkoord, maar nadat de

Mauretaanse troepen zich uit de Westelijke Sahara hadden teruggetrokken, annexeerde Marokko nu ook het door Mauretanië verlaten gebied. Het zal duidelijk zijn dat de Marokkaans-Algerijnse betrekkingen tot ver onder het vriespunt waren gedaald, maar beide landen wensten geen openlijke confrontatie. Algerije was van mening dat het Polisario Front de enige legitieme vertegenwoordiger van het omstreden gebied was en dat er dus rechtstreeks met hen moest worden onderhandeld. Marokko daarentegen weigerde vooralsnog, omdat onderhandelen de erkenning van Polisario's legitieme rechten op de Westelijke Sahara zou inhouden. Toen de problemen met Mauretanië waren opgelost, kon Polisario alle aandacht op Marokko richten. De periode 1979-1988 kenmerkte zich dan ook door een voortdurende strijd tussen het Polisario Front en Marokko. Enerzijds werd het politiek/diplomatiek offensief door Polisario verhevigd, anderzijds voerde de SPLA het aantal (guerilla-)acties op m.n. in de economisch belangrijke driehoek El Aaiun -Smara -Bu Craa. Korte verwoestende aanvallen legden o.m. de fosfaatindustrie in dat gebied lam. Het Marokkaanse leger moest daardoor worden uitgebreid van 65.000 tot 141.000 man (1982). Daarbij groeide de uitgaven van Marokko voor de defensie tot 40% van het nationale inkomen.

Onder druk van de SPLA-aanvallen besloot Marokko tot het bouwen van beschermende 'muren' met een hoogte van drie tot vijf meter in de vorm van aarden wallen met prikkeldraad, mijnenvelden, bunkercomplexen en voorzien van de meest moderne, westerse elektronische controle-apparatuur. Inmiddels is het aantal zandwallen uitgegroeid tot een totale lengte van meer dan 2.000 km. Het totale verdedigingsstelsel heeft ten doel SPLA-acties te onder-

Veel Polisario-strijders gaven de moed al op. Duizenden zijn overgelopen naar Marokko

Elsevier, april 1996

De Marokkaanse zandwal in het noorden van de Westelijke Sahara

Truppendienst Taschenbuch

kennen en te kanaliseren, waarna isolatie en vernietiging mogelijk wordt. Het systeem heeft duidelijk resultaat opgeleverd. Sinds het gereedkomen ervan, vonden de SPLA-aanvallen meest aan de rand van de wallen plaats. Uitgebreide verkenningsactiviteiten, -door de Marokkaanse luchtmacht en grondtroepen-, tussen de verdedigingsgordel en de grenzen met Mauritanië en Algerije, drong het SPLA i.p.v. een offensieve, in een verdedigende rol. Maar sinds de controlerende aanwezigheid van de VN-troepen in het gebied (1991), hebben zich geen incidenten van betekenis meer voorgedaan.

HET VREDESPLAN

VOORSPEL

Veel geld is ondertussen door Marokko in het gebied, m.n. in de stad El Aaiun, geïnvesteerd. Fosfaat, visvangst en toerisme zijn de belangrijkste bronnen van inkomsten. Tevens werden in de loop der jaren grote aantallen Marokkanen in 'de nieuwe provincie' gevestigd, terwijl Sahrawi's naar Zuid-Marokko werden getransporteerd. Scholen en gezondheidscentra werden opgezet en landbouw wordt mogelijk gemaakt door de exploitatie van de grote waterreservoirs die zich onder de Sahara bevinden. Geen wonder dat Marokko met een vredesproces en een in 1981 met

Polisario gesloten referendum-akkoord (over zelfbestuur van de Westelijke Sahara) geen haast maakte. Inmiddels was het in 1991 door de VN geratificeerde vredesplan (resolutie 690) in werking gezet, maar het proces dat zou moeten uitmonden in het langverwachte referendum (26 januari 1992), werd steeds door Marokko gefrustreerd. Het twistpunt ging over de vraag wie stemgerechtigd was en wie niet. Hernieuwde pogingen om een compromis te bereiken m.b.t. het juist samenstellen van de identificatie-/registratielijst, hebben de VN gedwongen ook het referendum van 1994 weer uit te stellen. Eind oktober 1994 beloofde Koning Hassan II dat als de verzetsbeweging Polisario het referendum over onafhankelijkheid van de Westelijke Sahara zou winnen, Marokko zich uit het gebied zal terugtrekken. Hij waar- schuwde tegelijkertijd voor een mogelijke volkerenmoord op achterblijvende Marokko-gezinden en dat daartegen de benodigde middelen voor zelfverdediging zou worden achterlaten. Niettemin denkt hij dat de bewoners van de Westelijke Sahara vóór aansluiting bij Marokko zullen stemmen. Mede in

reactie hierop bezocht de toenmalige secretaris-generaal van de Verenigde Naties (SGVN), Boutros Boutros-Ghali, in november 1994 Noord-Afrika in een poging een oplossing te vinden voor het conflict rond de Westelijke Sahara. Pas vorig jaar wist VN-gezant James Baker Marokko en Polisario tot een compromis te bewegen: 80.000 Sahrawi's mogen nu eind dit jaar gaan stemmen. Gezien de door Polisario geëiste 72.000 lijkt het één overwinning. Maar inmiddels is de vraag, of deze 80.000 voor een zelfstandig DARS zullen kiezen, niet zo vreemd meer. Sinds 1991 is de situatie er voor het Polisario Front niet alleen militair, maar ook politiek beslist niet beter op geworden. Een aantal kleinere landen hebben o.a. hun erkenning van de DARS alweer ingetrokken. Daarnaast hebben veel uitgeweken Sahrawi's in de loop der jaren het geloof in een voor hen gunstige afloop van de strijd verloren. Duizenden Polisario-strijders zijn daarom alweer naar Marokko overgelopen, dat hen met open armen ontvangt.

MINURSO

Conform het VN-plan van 1991 werd MINURSO (Mission des Nations Unies pour le Référendum au Sahara Occidental) al in datzelfde jaar opgericht en in de Westelijke Sahara ontplooid. Deze VN-organisatie heeft twee doelstellingen: -het staakt het vuren bewaken tussen Polisario en Marokko, daarnaast - het actief begeleiden van het toekomstige referendum in het de Westelijke Sahara. Eind vorig jaar bedroeg het militaire deel

OP van MINURSO in de Westelijke Sahara (ziet u de fout?)
Elsevier, april 1996

van MINURSO zo'n 200 UNMO's, terwijl het totale aantal -na gefaseerde uitbreiding- begin juni 1998 ruim 1.800 blauwhelmen zal gaan bedragen.

TIME TABLE PLAN

De huidige SGVN, Kofi Annan, heeft inmiddels op 13 december 1997 een tijdschema aan de Veiligheids Raad voorgelegd (UN/OAU-Settlement plan for Western Sahara, cfm SG Report S/1997/882). De belangrijkste punten daaruit zijn (zie tabel):

(in D-weken)

- 01.02.98 (D- 18) De genie-eenheid (met deminingscapaciteit) is ontplooid...
- 14.02.98 (D- 16) Vluchtelingen voor potentiële terugkeer...bij UNHCR geregistreerd.
- 30.03.98 (D- 10) De logistieke eenheden zijn ontplooid...
- 31.03.98 (D- 1) Identificatie-/registratieproces beëindigd...
- 07.06.98 (D-Day) Begin van de z.g. overgangperiode,...alle extra MINURSO-eenheden, inclusief het Infanterie bataljon, gefaseerd in het gebied aangekomen,...begin kantonnering en reductie troepen, inclusief de SPLA...
- 14.06.98 (D+ 1) Politieke- en krijgsgevangenen vrijgelaten.
- 01.08.98 (D+ 8) UNHCR start repatriëring vluchtelingen...
- 22.08.98 (D+ 11) Einde kantonnering en reductie troepen...
- 15.11.98 (D+ 23) Einde repatriëring.
- 16.11.98 Start referendum campagnes.
- 06.12.98 (D+ 26) Einde campagnes.
- 07.12.98 Uitvoering referendum!

VERWACHTING

De inhoud van het referendum is vrij eenvoudig: de kiesgerechtigden stemmen voor een regelmatige zelfstandige republiek (de DARS), of voor een

volledig opgaan in het Koninkrijk Marokko. Binnen 72 uur na de kiesdatum moeten de resultaten van het referendum bekendgemaakt worden. Onmiddellijk daarna zal met uitdunnen van de extra MINURSO troepen worden begonnen. Ergens in januari 1999 zal ook de controle-verantwoordelijkheid van MINURSO zijn beëindigd en moet het tot dan toe achtergebleven VN personeel uit het missiegebied worden teruggetrokken. Tenslotte rest de vraag wie van de twee partijen, Marokko of Polisario, het refe-

pro-DARS stroming, is de kans dat Marokko wint vrij groot. Ook van belang hierbij is, dat Marokko de Sahrawi's financieel meer te bieden heeft dan Polisario. Mede daarom heeft de Polisario-top al verklaard dat zij een voor hen ongunstige uitslag van het referendum zullen accepteren. Mocht Marokko de verliezende partij worden, dan zal waarschijnlijk een langdurige overgangperiode worden afgedwongen. Maar, zover is het nog lang niet. De VN-'brandweer' heeft welliswaar weer een brandhaard ge-

rendum mogelijk gaat winnen; daarnaast natuurlijk de vraag: zullen zij de uitslag ervan accepteren? Gezien het feit dat de Sahrawi-bevolking verdeeld is in een pro-Marokko en een

blusd... nablussen zal ook hier in de Westelijke Sahara veel tijd en moeite vergen.